

לכל תלמיד יש דפוס ייחודי של כוחות המניעים אותו, בפשטות: טכניקה מוטיבציונית המעוררת בתלמיד אחד השראה, עלולה להיות בלתי יעילה לחלוטין לגבי חברו לכיתה. בדיוק כפי שאנו מתאימים שיטות הוראה לצרכים האקדמאיים של תלמידים, עלינו להשתמש גם בטכניקות מוטיבציוניות על מנת להגיע לתלמידים השונים בכיתה וללמד אותם.

מחקרו של מסלו מתמקד בשש שיטות הוראה שנועדו להדגיש את הדחפים המניעים כל תלמיד באופן אינדיבידואלי, לדוגמה: התלמיד האוטונומי יגיב היטב לפרויקטים ולאסטרטגיות שיביאו ליוקרה; התלמיד המונע על ידי הכרה יגיב באופן חיובי יותר לאסטרטגיות הכוללות שבחים ופרסים.

ריק לבוי בספרו מתאר את ששת הסגנונות המאפיינים סוגי תלמידים ואת האסטרטגיות היעילות לקידום. (ראו נספח 1 ונספח 2)

הכוחות המניעים תלמידים הם:

פרויקטים (projects)

מניעים את הילד האוטונומי או הסקרן.

אנשים (people)

מניעים את הילד המונע על ידי חברות או השתייכות.

שבח (praise)

מניע את הילד המונע על ידי סטאטוס, הכרה או השתייכות.

פרסים (prizes)

מניעים את הילד המונע על ידי סטאטוס, הכרה, השתייכות או כוח.

יוקרה (prestige)

מניעה את הילד האוטונומי או את זה המונע על ידי סטאטוס, אגרסיביות או כוח.

כוח (power)

מניע את הילד האוטונומי או האגרסיבי, או את זה המונע על ידי כוח.

מורה המזהה את הכוחות המניעים את התלמיד, יכול לתכנן את ההוראה בהתאם לכך.

נספח 1

שאלון לבחינת כוחות מניעים

(לאבוי, ר' (2008). פריצת דרך במוטיבציה, חיפה, הוצאת אמציה.

קראו את השאלות הבאות ואת כל התשובות בתשומת לב. **בחרו את שתי התשובות המועדפות עליכם וסמנו אותן:**

1. **אם הצלחת בעבודת החקר שלך במדעים, מה היית רוצה שהמורה יעשה?**

א. יניח לך להביא את העבודה לכיתה השנייה ולהסביר אותה לתלמידים

ב. יאפשר לך להציג את העבודה במסדרון

ג. ייתן לך פרס קטן

ד. יכתוב פתק להורים ויספר להם איזו עבודה טובה עשית

2. **בעת קבלת ציון טוב על עבודה אני**

א. מראה את הציון לחברים באוטובוס

ב. תולה אותה על המקרר או על לוח ההודעות בבית

ג. מבקש מההורים פרס על עבודתך הטובה

ד. מתקשר לקרובי המשפחה כדי לספר להם כמה הצלחת

3. **אם מצאת שטר של מאה שקלים במגרש המשחקים והחזרת אותו למשרד של**

בית הספר, מה היית רוצה שהמנהל יעשה בקשר לכך?

א. יתקשר להורים ויספר להם על היושר שלך

ב. יכריז על היושר שלך באסיפת בית הספר ויעניק לך תעודה

ג. ייתן לך פרס כספי כתגמול על המעשה הטוב

ד. יזמין אותך למשרדו כדי לברך אותך אישית

4. בנסיעה ברכבת הרים צלם של עיתון מצלם אותך. התצלום מופיע בעמוד הקדמי בעיתון. אני

- א. מראה העיתון לחברים ולבני משפחה
- ב. תולה את העיתון לאחר מסגורו בחדר
- ג. תקווה שהתצלום יזכה בפרס במסגרת "תצלום השבוע"
- ד. עומד זמן מה ליד דוכן העיתונים בחנות המקומית בתקווה שמישהו יזהה אותך

5. מה אהוב עליך במיוחד ביום ההולדת שלך?

- א. מסיבה שהמשפחה עורכת לך ושכל בני המשפחה באים
- ב. קבלת יחס מיוחד ואמא מכינה את הארוחה האהובה שלך
- ג. קבלת מתנות
- ד. כולם אומרים לך כמה גדלת והתבגרת

6. מה היית רוצה שהמורה שלך יעשה יותר בכיתה?

- א. יאפשר לך יותר לעבוד בצוות עם החברים
- ב. יציג את העבודות שלך לראווה
- ג. יקיים תחרויות עם פרסים
- ד. יאמר לך שעשית עבודה טובה

7. אביך מבקש ממך לנקות את החצר ביום שישי ועשית עבודה מצוינת. כיצד היית רוצה שאביך יגיב?

- א. יעניק לך חיבוק ויאמר "תודה רבה"
- ב. יאמר לך שעשית עבודה טובה יותר מכל אחד אחר במשפחה
- ג. ייתן לך סכום כסף על עבודתך
- ד. יספר למשפחה בארוחת הערב על העבודה הקשה שהשקעת

8. חשוב על המורה שאהבת מכל המורים שהיו לך אי פעם. מה הוא עשה כאשר הצטיינת בביצוע עבודת חקר או משימה?

א. הניח לך לשבת ולעבוד עם החברים

ב. העניק לך תעודות הצטיינות

ג. העניו לך פרס

ד. הרעיף מחמאות

9. במחשבה על סבא, סבתא, דוד, דודה האהובים ביותר, מהו הדבר האהוב ביותר אצלם?

א. כיף להיות איתם

ב. הם גאים בך ומדברים על אודותיך

ג. הם מעניקים לך מתנות

ד. הם מתעניינים בך מאוד ומקשיבים לך

10. לו היית מורה, כיצד לדעתך צריך לתגמל תלמיד שביצע את משימתו בצורה הטובה ביותר?

א. הזמנת התלמיד לארוחת צהריים

ב. הנהגת פרס "תלמיד היום"

ג. מעניק הענקת מתנה קטנה לתלמיד

ד. מתן פתק ברכה לתלמיד

הוראות לניתוח ההערכה

סכמו את מספר התגובות ה-א', ב', ג', ד' ונתחו את התוצאות.

אם יש תגובות רבות מסוג א' - הילד מונע על ידי אנשים;

אם יש תגובות רבות מסוג ב' - הילד מונע על ידי יוקרה, כוח ושבחים;

אם יש תגובות רבות מסוג ג' - הילד מונע על ידי פרסים יוקרה;

אם יש תגובות רבות מסוג ד' - הילד מונע על ידי אנשים, יוקרה ושבחים;

נספח 2

אסטרטגיית התערבות על פי הפרופיל המוטיבציוני של התלמיד

אסטרטגיות התערבות	סוג המוטיבציה	סוג ה-P	צרכים
<p>זימון משימות משותפות עם עמיתים</p> <p>תרומה לעשייה הכיתתית</p> <p>למידה שיתופית</p> <p>חברות בוועדות כיתה</p>	<p>חברתית: אוהב להימצא בחברה, אינו עצמאי ונמנע מעבודות עצמיות. יכול לבוא לידי ביטוי באופן חיובי בחברה - פופולארי וחברותי, וגם באופן שלילי - השתייכות לחבורה, חוסר קבלת סמכות</p>	<p>אנשים</p>	<p>הצורך בהשתייכות</p>
<p>זקוק למורה שמתלהב ממנו ושחוגג את יכולותיו הייחודיות. נהנה מקבלת משוב חיובי על עשייה</p>	<p>מעמד: הדימוי העצמי תלוי בדעת האחרים, מרצה ונמנע מלהפריע לאחרים, מודע לרגשות של הזולת, מתבייש בקלות</p>	<p>שבח ופרסים</p>	<p>הצורך להרגיש חשוב</p>
<p>פרויקטים אישיים</p> <p>הצגת תוצרים כדי שאחרים יראו וילמדו</p> <p>תלמיד שצריך לתרום לבחירת נושאים נלמדים בכיתה</p>	<p>אוטונומיה: מעדיף לעבוד לבד, מתגייס לעבודה אישית, מקבל החלטות בינו לבין עצמו ומוציא אותן לפועל</p>	<p>פרויקטים, מעמד וכוח</p>	<p>הצורך בעצמאות</p>
<p>לקשר בין הנלמד לרלוונטיות של החיים</p> <p>לזמן פתרון בעיות מסוגים שונים</p>	<p>סקרנות: מונע מהרצון לדעת עוד כשהצורך הזה אינו מוגבל לתחומי העניין האישיים בלבד</p>	<p>פרויקטים</p>	<p>הצורך לדעת</p>

צרכים	סוג ה-P	סוג המוטיבציה	אסטרטגיות התערבות
הצורך לעמוד על דעתו	מעמד כוח	תוקפנות: מעוניין להשמיע את דעותיו ולהביע את רגשותיו. מוכן להתמודד עם חוסר צדק גם בדרכים חיוביות, כגון: דיון, ויכוח, "דיבייט" פעילות פוליטית	מתן הזדמנויות להביע רגשות הימנעות ממאבקי כוח ומתן מקום לקבלת החלטות ניווט התוקפנות לאסרטיביות המתקבלת בחברה
צורך בשליטה ובהשפעה	מעמד, פרסים וכוח	כוח: מונע משליטה ומהשפעה. נהנה לקבל על עצמו אחריות וסמכות אם לא יקבל שליטה והשפעה, יחפש אותה בדרכים לא מתאימות כגון הפרעה	מגיב טוב לאחריות פיתוח תכונות מנהיגות גיוס לתרומת רעיונות לכיתה
הצורך בעצמאות	פרויקטים, מעמד וכוח	אוטונומיה: מעדיף לעבוד לבד, מתגייס לעבודה אישית, מקבל החלטות בינו לבין עצמו ומוציא אותן לפועל	פרויקטים אישיים הצגת תוצרים כדי שאחרים יראו וילמדו תלמיד שצריך לתרום לבחירת נושאים נלמדים בכיתה
הצורך להשתייך	אנשים, מעמד ופרסים	השתייכות חברתית: חשוב לו להשתייך לארגונים, לתנועות, ולמוסדות. מקבל כוח מהשתייכות זו - רוצה להיות מזהה עם מבוגרים	לחבר לנבחרות וקבוצות צריך להרגיש שהמורה מכיר אותו
הצורך בהכרה ובהערכה	שבח פרסים	הכרה: הצורך בהכרה ובהערכה על מאמץ והישגים. רגיש מאוד לביקורת ולהערות שליליות. אינו מתמודד עם כישלונות ומבקר את עצמו באופן קשה	מגיב טוב לשבח, פרסים, תעודות הצטיינות, והכרה בציבור